

УДК 330.3:338

DOI:10.5281/zenodo.11914085

В.О. Козуб, канд. екон. наук, доц. (ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Харків)

К.О. Кравець, здоб. ступ. PhD (ХНЕУ ім. С. Кузнеця, Харків)

ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сьогодні концепція інклюзивного розвитку економіки та бізнесу знаходиться в центрі уваги міжнародних міжурядових організацій, національних урядів, авторитетних експертів, фінансово-кредитних установ та транснаціональних корпорацій. Реалізація практичних принципів цієї концепції потребує структурованого та системного підходу, який дозволить визначити цілі, завдання, ресурси та результати інклюзивної трансформації міжнародного бізнесу, важливі для нинішнього та майбутнього суспільства. Сьогоднішні стратегічні цілі щодо інклюзивного бізнесу реалізують в контексті глобальних цілей сталого розвитку, зосереджуючись на вирішенні життєво важливого завдання виживання людства з урахуванням екологічних, соціальних та економічних факторів.

Інклюзивні моделі розвитку бізнесу в Україні можуть бути створені в багатьох формах, але зазвичай зосереджують увагу на таких ключових сферах: підвищення продуктивності малих і середніх підприємств і бізнес-структур з надання послуг, покращення доступу до виробничих ресурсів, фінансова та інформаційна підтримка, ринки збуту, створення рівних можливостей для співпраці та інтеграції, формування більш стабільних та справедливих умов для розвитку торгівлі та бізнесу. Для будь-якої форми інклюзивної моделі основними принципами її діяльності є: рівність і справедливість у доступі до ресурсів; рівність можливостей, ризиків і рівнів прибутковості для всіх учасників інклюзивних бізнес-процесів; гнучкість організаційних, соціально-економічних та екологічних пріоритетів, інтересів і потреб суспільства [1].

Враховуючи ключові принципи в контексті сучасних глобальних пріоритетів і завдань суспільного розвитку, можна визначити основні змістовні особливості інклюзивних моделей розвитку міжнародного бізнесу, а саме: наявність механізму тісного партнерства його суб'єктів, зокрема, в сфері інформаційної, інвестиційної та інноваційної підтримки; використання ланцюга створення вартості як основного інструменту економічних відносин; широкий спектр довіри, домовленостей та спільного ефекту від співробітництва між

партнерами; однакові можливості, участь, ризики, загрози та рівень прибутковості; налагодження механізму державно-приватного партнерства за рахунок ефективного впливу на державну інституційну підтримку; значний рівень дотримання суспільних соціально-економічних та екологічних інтересів і потреб населення; налагодження партнерства та тісної співпраці між суб'єктами бізнесу, органами державного управління, фінансовими та інвестиційними установами та іншими учасниками [1].

Сучасний потужний потенціал продуктивності та перспектива впровадження інклюзивних бізнес-моделей залежить від онлайн-платформ, які надають інформаційну та аналітичну підтримку, щоб допомогти учасникам інклюзивних систем взаємовідносин ефективно проектувати, адаптувати та впроваджувати бізнес-процеси. Прикладом такої цифрової інформаційної платформи є мережа Practitioner Hub (IBAN), яка допомагає масштабувати та поширювати інклюзивні бізнес-моделі та інструменти для їхнього практичного впровадження. Ця універсальна цифрова платформа об'єднує велику кількість учасників інклюзивної моделі, створюючи мережі та запускаючи механізми для колективних дій. Вони підвищують рівень обізнаності про інклюзивний бізнес та його позитивний вплив на результати спільної діяльності, підвищують ефективність бізнес-процесів та втілюють потужний потенціал інклюзивного бізнесу на практиці через інструменти взаємовигідного партнерства. Значний вплив на розвиток інклюзивності мають цільові програми довгострокових науково-прикладних досліджень, інновацій та досвіду, які допомагають учасникам вирішувати проблеми, що підвищують рівень та конкурентоспроможність інноваційної діяльності бізнесу, наприклад, в галузі виробництва харчової продукції – програма «Seas of Change» [2].

Загалом, сучасні світові практики дали досить потужний та ефективний набір інструментів, які можуть допомогти стейкхолдерам отримати та реалізувати переваги, пов'язані із залученням до інклюзивних бізнес-процесів. Серед цих інструментів слід відзначити: соціально орієнтований маркетинг, бізнес-операції, що мають інклюзивний характер, інклюзивні інновації (будь-які інновації сучасної трансформації), фінансові та інвестиційні ресурси для бізнесу, розвиток партнерських взаємовідносин з урахування мікросередовища інклюзивного бізнесу [2].

Серед низки інклюзивних моделей розвитку міжнародного бізнесу важливою є та, яка зосереджується на забезпеченні ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання. Вона є основою для формування бізнес-процесів «головного модуля» системи управління – виробництва

достатньої кількості якісної продукції та на цій основі вирішення ключових завдань сталого розвитку суспільства. Сьогодні забезпечення рівного та справедливого доступу до ринків виробничих ресурсів (інвестиційних активів, землі, води, праці, матеріальних і технологічних ресурсів, а також інновацій, інформації) для всіх виробників продукції є ключовою передумовою для впровадження інклюзивних бізнес-моделей. Щодо конкретних умов формування інклюзивних моделей раціонального використання ресурсного потенціалу, то слід вбачати об'єктивну потребу у підвищенні рівня обізнаності, соціальної відповідальності та довіри до системи інструментів інклюзивного організаційно-економічного механізму.

Етапи формування інклюзивної моделі використання ресурсного потенціалу включають: формування стратегії та конкретизацію комерційних і соціальних цілей; оцінювання факторів бізнес-середовища діяльності та мотиваційної системи для її учасників; залучення учасників до взаємовигідного партнерства; створення механізмів використання ресурсного потенціалу; долучення до інформаційних он-лайн платформ ресурсів; визначення остаточного фінансового результату роботи учасників у рамках інклюзивної моделі; створення додаткової цінності та підвищення ступеня участі бізнесу у ланцюгу суспільної вартості; оцінювання сукупного ефекту функціонування інклюзивної моделі; обґрунтування напрямів і інструментів підвищення ефективності функціонування інклюзивної моделі [1].

Таким чином, серед низки інклюзивних моделей розвитку суб'єктів підприємницької діяльності ключовою є модель, яка фокусується на їхньому забезпеченні ресурсним потенціалом. Запорукою реалізації інклюзивної моделі є врахування факторів внутрішнього та зовнішнього бізнес-середовища суб'єктів господарювання, основних елементів моделі управління ресурсним потенціалом.

Інформаційні джерела

1. Степаненко С.В. Концептуальні засади формування моделі інклюзивного управління ресурсним потенціалом суб'єктів агробізнесу. Економічний простір. 2022. № 181, С. 151–157.

2. Sachs I. Inclusive Development Strategy in an Era of Globalization. Policy Integration Department, World Commission on the Social Dimension of Globalization Working Paper. 2004. No. 35. Geneva: International Labour Office. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.464.6665&rep=rep1&type=pdf>.